

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan svečer, izimni nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četrt leta 3 gld., 30 kr., za jeden mesec 1 gld., 10 kr. Za pošiljanje na dom računano se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za osnanila plačuje se od četiristopne petit-vrate po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnštvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Bilanca slovenske koalicije.

III.

Da so naši koaliranci pri ljudskem šolstvu v proračunskem odseku molčali, to jih gotovo ne bode prikupilo njihovim volilcem. Črna pega vjedla se je v ščit, s kojim pokriva profesor Šuklje koalicijo, in vse tiste vojake in vojačke, ki so z njim prestopili v koalicijski ostrog. In črna ta pega ne bode zginita, in to tudi tedaj ne, če se Slovencem podeli tista keramična učilnica, kojoj je poslanec Šuklje z veliko gorečnostjo zahteval, ne da bi bil občutil, kako čudne vtise mora napravljati po vsi Sloveniji, če kolovodja slovenskih koalirancev na vsa usta govori za keramično šolo, mej tem, ko niti besedice ni spregovoril niti za koroške ljudske šole, niti za jednake šole v Trstu in Gorici! To je pravi politični narobe svet, in če bode koalicija mnogokrat od slovenskih državnih poslancev zahtevala tako samozatajbo, potem ji to gotovo ne bode pomnožilo simpatij mej nami, in to tudi tedaj ne, če naši koaliranci ves svoj upliv — in k temu so vendar vezani — v to zastavijo, da se do jeseni oživotvori Kranjska gimnazija in tudi Celjska spodnja gimnazija. Zadržka ni nikacega. Uspehi Mariborski so znani, ali se pa tudi kmalo in brez težave poizvejo. Dijaki so tu, poslopji posebno za pričetek tudi. Zatorej ni vzroka, da bi se tukaj odlagalo, in slovenski Hohenwartovci morajo, če nočejo popolnoma mej nami propasti, vsaj ta dva svoja polovična uspeha do skrajnosti izkoristiti, kar se bode, kakor rečeno, le tedaj zgodilo, če se do jeseni oživotvorita zgorej omenjeni gimnaziji.

Že pri naučni upravi je vrli naš poslanec dr. Gregorčič, skoraj bi rekli, v senco postavil poslanca Šukljeja. Komaj se je nekoliko ozdravil, že je prihitel na Dunaj, da se udeleži razprav v proračunskem odseku, kjer je jedini zastopnik slovenske protikoalicije. Delovanje tega poslanca v omenjenem odseku odlikovalo se je pred vsem s tem, da ni utešnil svojih zahtev na ožjo svojo okrajino, kar časih tako radi storé nekateri poslanci. Odlikoval

se je tudi s tem, da se ni v nikako nasprotje stavljajal s poslancem Šukljejem in da je tega podpiral, kjer je bilo potrebno. Poslanec dr. Gregorčič pa nasprotno obilokrat ni dobil pri svojem slovenskem tovarišu potrebne podpore, kar je iz dvojnega obzira obžalovati. Obžalovati je to najprej zagledel, ker je vlada molčanje poslanca Šukljeja prej kot ne tolmačila si tako, da Gregorčičeve zahteve niso utemeljene, če se vendar tako odličnemu slovenskemu državnemu poslancu kot je Šuklje ni videlo vredno, da bi zanje spregovoril besedico. Obžalovati pa je to tudi radi tega, ker se nam je nehoté urinila misel, da je poslanec Šuklje dostikrat radi tega molčal, ker je bil morda mnenja, da mu ne kaže podpirati dra. Gregorčiča, in sicer radi tega ne, ker je ravno iz Hohenwartovega kluba izstopil. Mi bi slovenske državne poslance, ki so še danes člani Hohenwartovega kluba, prav resno svarili proti vsakemu koraku, s kojega bi se sklepali dalo, da se hočejo oni nad svojimi tovariši, ki so izstopili iz omenjenega kluba, maščevati na ta način, da bi jih ne podpirali v boju za naše narodne težnje ter jim tako nekako ad oculos dokazali, kako so napačno postopali, ko so stari klub zapustili. Še danes smo mnenja, da koalicija ne sme postati visoka stena mej slovenskimi državnimi poslanci, če tudi so ločeni v dva tabora. Kadar se gre za splošne koristi slovenske narodnosti, takrat morajo biti jedini vsi slovenski poslanci in če bi hoteli slovenski koaliranci tukaj vođo kaliti, skalili jo bodo sami sebi. Priznavamo, da je poslanec dr. Gregorčič pri razpravah proračunskega odseka v tem pogledu prav pravilno postopal in le obžalujemo, da o profesorju Šukljeju, ki je morda nehoté nekoliko grešil, tega trditi ne moremo. Vsekako pa se od naučne uprave prej ločiti ne moremo, nego da opozarjamo občinstvo, kako se je poslanec Gregorčič goreče potegoval za vse tiste narodne težnje, za katere so hoteli slovenski poslanci v Hohenwartovem klubu dobiti poroštvo, o katerem govori znana resolucija. Omenjal je poslanec Gregorčič, da ima par tisuč Nemcev, večinoma uradnikov in vojakov, na Primorskem

nemško gimnazijo v Gorici, Trstu in Pulju ter nemški realki v Gorici in Trstu; da imajo Lahi državno gimnazijo v Kopru ter mestno gimnazijo in realko v Trstu. Le Slovenci in Hrvati, kojih je na Goriškem in v Istri dve tretjini, nimajo ne jedne srednje šole! Zahteval je, da naj se ustanovi hrvaška gimnazija v Pazinu in slovenske paralelke na gimnaziji v Gorici. Tu bi bil poslanec Šuklje pridobil si veliko zaslugo, da je z vso odločnostjo svojega Goriškega tovariša podpiral.

Dalje je dr. Gregorčič dokazoval, da nalagajo sedanje srednje šole na Primorskem in posebej v Gorici domačemu prebivalstvu večja bremena, nego jih nosijo državljani drugih dežel. Ostro je kritikoval razmere na Goriški gimnaziji, in opisoval neugodne razmere ljudskega šolstva v Gorici in v Trstu, kjer hodijo Slovenci križev pot, ne da bi mogli priti do svojih ljudskih šol.

Istotako se je pritoževal dr. Gregorčič, da je v Istri premalo ljudskih šol, in končno spominjal se je žalostnih razmer glede na ljudsko šolstvo mej koroškimi Slovenci, ter zahteval, da naj ministerstvo poskrbi, da se vprašanje o učnem jeziku v ljudskih šolah na Koroškem prej kot prej tako reši, kakor zahtevajo šolski in državni temeljni zakoni.

Skrben je bil torej poslanec dr. Gregorčič za vse, in ničesar ni spustil s svojega pogleda, še celo izobraževališča za učitelje v Kopru ne, da si je le to dosti bolj urejeno od znanega Ljubljanskega zavoda, kjer ima prvo besedo strastni Kočevar Linhart. Nikjer pa ga ni podpiral poslanec Šuklje in niti toliko mu vestni poslanec dr. Gregorčič ni služil v izgled, da bi bil kaj spregovoril o neznosnem položaju naše učiteljske pripravnice, ter glede nje vsaj tiste reforme zahteval, kakor jih je zahteval naš deželni zbor, na kojega je obljubil Madeyski ozirati se pri tacih in enakih prilikah. Ali Šuklje je molčal in naša pripravnica bode prej kot ne prav v kratkem izročena — vodji Linhartu!

LISTEK.

List signora Alberta.

(Italijanski spisal Tito Damele; preložil Vinko.)

— Kdo ga je prinesel? — vprašala je grofinja, preobračajoč v roki list, kot bi jo pekel v prate.

— Sluga signora Alberta — odgovorila je hišina.

— Tu ga imaš. Reci mu, naj ga nese nazaj svojemu gospodu.

— A sluga je že odšel. Dejal je, da nima čakati na odgovor, ter takoj izginil.

Grofinja nepotrpežljivo z malo nožico udari po podnožniku.

— Dobro. Čez nekaj časa vas pokličem, da mu ga sami odnesete.

Hišina se prikloni in odide. Ko je bila sama, premotrla je grofinja še jedenkrat list, še nekoliko obrnila ga v roki ter ga na zadnje zaničljivo vrgla na pisno mizo.

— Gotovo kaka opravičevanja! ... Meni naj se opravičuje! — veli poluglasno z jezno stisnjenimi ustnicami ter stopi k zrkalu, da si uravná bujne, svetle kodre, ki so padajoč na čelo senčili dve v istini prekrasni oči. A tem čarobnim očem je danes nedostajalo tistega rahlega smehljaja, katerega so se sicer kar žarile.

Uboge oči! Vse svoje žive dni jih ni videla v takem stanu, rudeče, kot bi bile objokane in pod njimi lahne vlnjele sence. In vendar ni plakala; po noči ni mogla zaspati, to je vse. Poznala je svet, poznala moške, ni se jej zdelo vredno, da bi zaradi njih oči rosila s solzami. Bilo jej je šele jednoin dvajset let in pred dvema letoma je bila postala že udova. Njen postarni soprog, katerega ni ljubila in ki nje ni ljubil, ločil se je od sveta, ne da bi jo bil poklical k smrtni postelji svoji. Žalostna zgoda, a na srečo jako kratka.

Vrnila se je zopet k pisni mizi: list vzame v roke ter se drugič obrne k steni, na kateri je bilo videti gomb električnega zvonca. V tem ustupu obstane nekaj trenutij, kot bi ne vedela, bi li pozvala hišino ali ne.

— Ali naj se udam izkušnjavai ter odprem list? Naj bo, dosti dolgo sem se že pomišljevala.

Zopet roko vzame z zvonca ter seže po nožu. Še hipec se pomišlja; slednjič pa razreže zavitek.

— Tega bi ne bila smela storiti, — vzklikne zdajci, — a sedaj se je že zgodilo.

Odprla je list z navidezno malomarnostjo, a roki sta se jej tresli, in oči, te blažene oči, katere nikdar niso hotele plakati, videle so krdelo tenkih črk.

Po tihem prične čitati: „Gospa grofinja!

Ne bodem se Vam opravičeval ...“

— Oh, poskusimo!

„Danes zjutraj sem se čutil dokaj mirnejšega in čez dolgo časa sem se zopet zamislil v preteklost svojo. Na njej nisem našel nobenega madeža in do danes si ne morem očitati niti najmanjše stvarice. Jutri odidem ...“

— Prav ima!

„Jutri odidem in ne vem še kam. Najdražje nadeje življenja svojega vidim že drugič v razvalinah. Svoje sreče ne bodem več poskušal.“

— Lažnik! — zašepetá grofinja ter stisne zobe.

„Da Vam resnico povem, dokazov o nedolžnosti svoji Vam ne morem podati. Mogoče da me bodele nekoč pravično sodili. Povedali so Vam, da sem ljubil signorino Lavro Donatijevo. To je res.“

— Nesramnež!

„Ljubil sem signorino Lavro z vsem ognjem, recimo, z vso iskrenostjo mladih let. Da tega nikdar nisem omenil vpriču Vas, to se je zgodilo zaradi spoštljivosti do nje in spoštovanja do Vas. Ljubila sva se, vsaj jaz sem jo resnično ljubil; njena rodbina je na vso moč podpirala najino ljubezen in najino poroko je zadrževal le čas žalovanja po nenadni smrti moje matere. Osamel sem, in v tisti bolesti, o kateri sem mislil, da je nikdar ne bode konca, približal sem še bolj ljubezen k tisti devi kot k poslednjemu žarku svojih nadej.“

(Konec prib.)

Kossuth.

Daleč od doma, v tistem Turinu, umrl je Lajos Kossuth, nekdanji ogerski guverner in prouzročitelj velike madjarske revolucije. Šestinsatirideset let je minolo, odkar je zapustil madjarsko tla, a narod njegov ga v tem času ni pozabil, nego zrl k njemu kakor k svojemu heroju, dobro vedoč, da je Kossuth pravi oče sedanje madjarske države. Madjarski narod je v Kossuthu videl predstavitelja ideje narodne neodvisnosti in slave in ga je zato častil z neugasno gorečnostjo ter se rad ravnal po njegovih svetih.

Kossuth je bil kot Madjar velik rodoljub in je gotovo deloval jedino in samo za korist madjarskega naroda. Ali je ravnal vedno pravilno, ali je bilo vse prav in dobro kar je storil, o tem bode sodila zgodovina. Sedanji rod še ni tako objektiven in nepristranski, da bi mogel izreči določno sodbo o dogodbah l. 1848. in 1849.

Slovanski narodi nimamo vzroka simpatizovati z umrlim Kossuthom. Poleg plamteče ljubezni za narod madjarski navdajala ga je silna mržnja proti vsem Slovanom in pri vsem svojem delovanju na korist Madjarov je vedno tudi gledal na to, kako škodovati Slovanom, kako uničiti Hrvate in Slovake, Srbe in ogerske Ruse, vedno je imel v mislih madjarsko-nemško proti Slovanom naperjeno zvezo.

Bil je pa ženijalen človek in odločen madjarski rodoljub. Tega mu ne more nihče odrekati.

Kossuth se je rodil l. 1806 v Monoku v Zemlinski županiji. Študiral je pravoslovje in ker ni mogel dobiti državne službe, posvetil se je odvetništvu. Leta 1832. je prišel na državni zbor v Požun, kjer se je začel baviti z novinarstvom in izdal posebna poročila o posvetovanjih državnega zbora. Vlada mu je to prepovedala in ker se Kossuth ni hotel udati, obsojen je bil na štiri leta v zapor. L. 1841, prebivši svojo kazen, začel je Kossuth urejati „Pesti Hirap“, ki je na vso moč deloval za ustanovitev madjarske države in za spojenje ogerskih Slovanov z Madjari. V dosegu te svrbe rabila je Kossuthova stranka tudi nemoralna, nasilna sredstva, zlasti pa je sovražno postopala proti ogerskim Slovanom. Kossuth je bil vodja tistemu gibanju, ki je hotelo Ogerski pridobiti popolno neodvisnost. Konservativna stranka pač ni odobraval Kossuthovih namer, ali ker se je Kossuthu posrečilo, sestaviti veliko narodno stranko, ki se je zoperstavljal predpravicam plemenitašev, imel je drž. zbor na svoji strani.

L. 1847. volila je Peštanska županija Kossutha v drž. zbor. Za malo časa postal je vodja cele opozicije in ko je leta 1848. nastala na Dunaji revolucija, zahteval je, naj se imenuje za Ogersko posebno drž. zboru odgovorno ministerstvo. Cesar Ferdinand je ustregel tej želji in imenoval nadvojvodo Štefana ogerskim palatinom, grofa Batthyáya pa predsednikom ministerstva, v katerem je prevzel Kossuth finance in izdal za 12½ milijonov gold. bankovcev. V tem je to madjarsko ministerstvo postopalo proti ogerskim Slovanom tako sovražno in nepravilno, da so bili prisiljeni na boj za svoj obstanek. Odpor južnih Slovanov proti temu počenjanju se je imenoval v prestolnem govoru revolucija in madjarska vlada je od državnega zbora zahtevala 200.000 vojakov in 43 milijonov gld., vrh tega pa je Kossuth stopil v zvezo s parlamentom v Frankobrodu, da zagotovi tako madjarski državi obstanek. Hrvatski ban Jellačić pripravljal se je v tem na boj proti Madjarom. Kossuth je na to sestavil vojsko in poslal posebno deputacijo na Dunaj s prošnjo, naj se cesar preseli v Pešto. Deputacija je dobila dvoumen odgovor, Jellačić je krenil čez Dravo in dan pozneje je odstopilo ministerstvo, Batthyay in Kossuth pa sta izdala oklic na narod, roče ga, naj se dvigne na obrambo domovine.

Nadvojvoda Štefan je prevzel vlado, a Kossuth se mu je uprl, sestavil novo ministerstvo in prevzel vodstvo odbora za deželno obrambo. S tem je dobil neomejeno moč. Zoperstavil se je imenovanju grofa Lamberg kraljevskim komisarjem in Recseyja ministrom predsednikom. Recsey je zahteval, naj se državni zbor razide in je razglasil obsedno stanje v Ogerski ter imenoval Jellačića poveljnikom cele vojske na Ogerskem, ali drž. zbor se mu je uprl in proglasil Jellačića kot izdajnika domovine.

V tem se je cesar Ferdinand odpoval kroni in na njegovo mesto je stopil cesar Franc Josip. Kossuth je izdal oklic, v katerem je proglasil odpoved Ferdinandovo za neveljavno in nezakonito.

Knez Windischgrätz, poslan od novega vladarja, da uduši madjarsko revolucijo, zavzel je bil v tem

Požun in krenil proti Pešti. Kossuth je zapustil Pešto in z vsem drž. zborom odšel v Debrecin, da dobi časa za zbiranje nove vojske. V Debrecin se je tudi odnesel ogersko krono. Windischgrätz se je nastanil v Budimu, Kossuth pa je zbiral nove sile in za nekoliko dni sestavil številno vojsko. Vrhovno poveljstvo je izročil poljskemu generalu Dembinskemu, katerega sta podpirala Klapka in Repassy. To vojsko je poslal proti Windischgrätzu, Görgeya pa proti Schlicku, ki je s severa prihajal v deželo.

Ko je revolucija dosegla svoj vrhunec, prosila je Avstrija pomoč Rusijo za pomoč, na kar je drž. zbor v Debrecinu dne 14. aprila 1849 razglasil habsburško dinastijo za odstavljeno in imenoval Kossutha za guvernerja ter predsednika narodni vladi. Kossuth je hitro sestavil novo ministerstvo, ki se je nastanilo v zopet pridobljeni Pešti ter je protestovalo zoper rusko oboroženo intervencijo. Kossuth se je v tej zadevi obrnil do Angleske in do Francije, ali zastoj. Kraj vsega napora ni mogel premagati nasprotnikov ter je bil prisiljen, preseliti se z vlado v Szegedin. Pripravljali se je na obupni boj, kateri je vojna sreča Görgeyeva in Bemova še podaljšala. S Szegedina se je moral Kossuth z vlado premakniti v Arad. Klapka je sicer nekatere kratke premagal nasprotnike ali izdalo to ni nič. V tem se je Kossuth apr. z Görgeyem. Zahteval je od vojnega sveta, naj se postavi Bem na čelo vojski. Vojni svet je to odklonil, na kar je Kossuth odstopil in je bil namesto njega izvoljen Görgey diktatorjem.

S tem se je končala politična delavnost Kossuthova v Ogerski. Po kapitulaciji pri Vilagošu odšel je v inozemstvo. Nekaj časa je bil interniran v Šumli in v Mali Aziji, potem se preselil na Anglesko od tam pa v Turin. Leta 1867. se mu je valed splošne amnestije dovolil povratek na Ogersko ali on ni hotel priznati novih državnopravnih razmer in je ostal v tujini. Od tod je v največji meri uplival na odnošaje na Madjarskem in to do zadnjih dni svojega življenja.

Madjarski narod ga je zmatral za svojega heroja in to po pravici, saj se ima prav Kossuthu zahvaliti za svojo sedajšo samostalnost in za svojo srečo in veljavo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 22. marca.

Srednje šole na Primorskem.

O interpelaciji deželnih poslancev goriških zaradi prevelike strogosti na srednjih šolah v Gorici objavila je nedavno „Deutsche Zeitung“ članek, v katerem naglašajo, da se mora taka strogost obsojati že zaradi tega, ker valed nje ne trpi le gimnazija v Gorici, ampak vse nemške srednje šole na Primorskem, katerih gojenci so sicer večinoma Italijani in Slovenci, a se vendar od njih zahteva isto, kar se zahteva od čistonemških gojencev. Nasprotno, še muči se jih z nepotrebnimi malenkostmi. Končno priporočajo člankar večje potrpljenje posebno kar se dostaje latinščine, grščine in nemščine. Zahvaljuje se poslancem deželnega zbora goriškega, kateri so se moško uprli tej krivici, valed katere ne trpijo le učenci, ampak tudi učitelji.

Staročesko gibanje.

Te dni zboroval je v Pragi staročeski meščanski klub in se posvetoval o jezikovnem vprašanju na Češkem. Bivši Praški župan dr. Šolc je med drugim rekel: Germanizovati se ne damo. Za sedaj smo opustili boj za državno pravo, ali na izpolnitev narodnih naših tirjatev ne smemo dlje čakati, v tem oziru nam je takoj ustreči in sicer je začetki z uvedenjem češčine kot notranji uradni jezik. Prof. dr. Pražak se je tudi za to izrekel, da bi morala vsa oblastva uradovati v nemškem in češkem jeziku in zahteval, naj bi se v vseh šolah uvedel drugi deželni jezik kot obligatni učni predmet. Rieger se je potegoval za Šolčev predlog rekši, da se glede notranjega uradnega jezika ni samo z Nemci boriti, nego tudi z uplivnim narodom bureaukratov, ki se iz ozirov na svojo komoditeto ustavlja taki premembi. Šolčev predlog, da je zahtevati uvedbo češčine kot notranjega uradnega jezika, se je vzprejel soglasno.

Madjarska kriza.

Ogerska zbornica je sklicana za petek, da sklene, kake časti je izkazati umrlemu Kossuthu. Vlado prišasti se na vse mogoče načine trudijo, da bi privržence Kossuthove stranke pregovorili, naj odnehajo od svojih zahtev, ali kakor se kaže, ne mislijo na to, da bi v tem obziru odnehali. Neodvisna stranka zahteva, da se Kossuthu izkažejo vse časti kakor Franu Deaku in grofu Juliju Andrássyju, cesar vlada nikakor ne more pripustiti. Kriza je zategadelj neizogibna.

Vnanje države.

Avstrijsko ruska trgovinska pogodba.

Nekateri Dunajski listi javljajo, da se bode danes ali jutri podpisala trgovinska pogodba med Avstrijo in Rusijo. Katero znano, so trajala pogajanja jako dolgo, česar so bili v prvi vrsti krivi Madjari, ki so se odločno zoperstavljali ruskim zahtevam glede carin na žito in še posebej glede carin na rž. Rusija je končno glede carin na rž odnehala in tako so se dognala pogajanja. Pogodba je za sedaj le provizorna, a to bode le trajalo, dokler se rešijo formalnosti za sklepanje definitivne pogodbe.

Italijanske finance

Nasprotstvo med finančnim odsekom in ministrom Sonninom postalo je tako veliko, da je minister v zadnji seji ministerkega sveta ponudil svojo demisijo. Odsek je zavrgel ministrov predlog, naj se poviša rentni davek, ter nasvetoval, naj se pri upravi in pri vojski prišteje 50 milijonov, dočim je minister proračunal, da se bode pri upravi prištedilo samo 15 milijonov lir. Nasprotstvo je torej veliko in Sonnino mora biti prepričan, da ga ni premostiti, sicer bi ne bil ponudil svoje demisije. Nekateri listi javljajo, da so se vsi drugi ministri proglasili za solidarne s Sonninom, kar bi utegnilo postati jako nevarno za vso državo.

Ministerska kriza v Belgiji.

Dasi je ministerski predsednik Beernaert v zbornici naznanil, da odstopi, vendar tega belgijski listi nečejo verjeti. Sodijo, da se boji klerikalna večina, da bi postal nepriljubljeni Woeste ministerski predsednik, in v tem strahu je prav lahko mogoče, da naposled še odobri vladni načrt volilni reformi. Z druge strani se čuje, da postane sedanji minister notranjih del, de Burlet, ministerski predsednik, imenujejo se pa tudi še druga imena. Sicer pa pravijo trezni motritelji belgijskih razmer, da je tako uganjanje brez vrednosti, dokler ni Beernaertova demisija definitivno vzprejeta. Mož je bil že večkrat navidezno mrtev in prav lahko se zgodi, da se tudi ta pot obudi.

Dopisi.

IZ Ribnice, 19. marca. [Izv. dop.] (Raznoterosti.) Že lansko leto pričeti vodovod sedaj brzo napreduje in utegne biti kmalu dodelan, kar vsi prebivalci našega trga nestrpuo pričakujejo. — Cesta do kolodvora obsajena je s kostanji, kar naredi prav dober utis. Tudi železniško vodstvo je nameravalo pri kolodvoru nasaditi senčnega drevja, a ker so tla kraško kamenita, moralo se je to za sedaj opustiti. Čuje se pa, da se bode tudi ondot valed pripomoči občine vender-le nasadilo drevje. Ob levi strani kolodvorske ceste koplje se temelj prostornemu hotelu g. E., ki bode v kras Ribnici in kakor se obeta tudi zavetišče narodnim društvom. Stara, iz slabega materiala na nesnažnem prostoru hirajoča bolnica se opusti, mesto nje pa na zračnem in snažnem prostoru zgradi nova. Pričakovati je tudi, da se bode glavni trgu, ki je ob deževji podoben razmetanim koritom, prestvorilo vegasto tlače. Čitalnica ima svoje prostore sredi trga in vrlo napreduje. Kmalu bode imela sto članov. Dasi se njeni nasprotniki še vedno niso umirili, se jim vendar ne bode posrečila nakana, zasejati razpor med društvom, ker je vodstvo spretno. Tamburško društvo se sicer neče pridružiti čitalnici, a vendar še dobro izhaja, dasi je po prizadevanju nekaterih mogotcev izgubilo že nekaj članov. Pravo življenje dalo bi vsemu društvu gibanju petje. Ker pa ni za to potrebne sile, treba je v tem obziru počakati boljših časov.

Ker je Ribniška dolina zares krasna in osobito v poletnem času jako vabljiva in ker ima mnogo za izlete primernih krajev, pričakovati je to leto mnogo tujcev. Zato pa je želeti, da bi slavno železniško vodstvo premenilo vozni red tako, da bi vsaj o poletnem času ob nedeljah in praznikih jeden vlak vozil popoldne od 12. do 1. ure iz Kočevja proti Ljubljani. Stolno mesto bi s tem privabilo mnogo dolenskih gostov v svoje središče in pridobili bi s tem tudi drugi kraji ob železnici. Vračal naj bi se vlak pozno zvečer.

Domače stvari.

— (Osobne vesti.) Gospod cesarski svetnik Ivan Murnik imenovan je članom centralne komisije za obrtni pouk; g. Viljem Laschan pl. Moorland, okrajni komisar in prezidijalni tajnik deželne vlade kranjske, ki je dobil naslov in značaj vladnega tajnika, preskočil je tri prednike — plebejskega rodu. Tako se postopa pri nas, potem pa se merodajni faktorji izgovarjajo, da ni slovenskega naraščaja za politične službe. Ali ga ne odganjate sami? — Profesorja dr. Jakob Sket na gimna-

ziji v Celovcu in Franc Hauptmann na ženski pripravnici v Gradcu sta povzdigljena v VIII. činovni razred.

— (Pogreb gospe Marije Murnikove.) Včeraj izročili smo materi zemlji smrtne ostanke nepozabne, uzorne rodoljubkinje gospe Marije Murnikove, katero je, žal, tako zgodaj izgubil narod slovenski. Kako bitko je čutil vsakdo njeno izgubo, to se je pokazalo pri pogrebu. Odkar je umrl oče slovenskega naroda dr. Janez Bleiweis, ni videla Ljubljana takega pogreba, ženska pa sploh menda še ni bila nobena v naši prestolici pokopana tako velečastno, kakor včeraj najzaslužnejša in najvrlejša hči naroda slovenskega, kateri je tugujoč hvaležen narod izkazal poslednjo čast na tako ginljiv način, da se je videlo solzno marsikatero tudi moško oko. Narodne dame so ble vseskozi v črnih oblekah in izražale s tem bitko žalost, ki je zavaljala v narodnih krogih po nenadomestni izgubi, katera jih je zadela. Ob polu 6 uri, ko je odpelo pevsko društvo „Slavec“ žalostinko pred hišo žalosti v Matičini hiši, se je začel pomikati velikanski sprevod mimo frančiškanske cerkve po Slonovih ulicah in Dunajski cesti proti pokopališču. Na vsem potu gorele so plinove svetilke. Na čelu sprevoda za križem in bakljonosci bila je dolga vrsta otrok iz sirotišnice in deklice mestne šole pri sv. Jakobu z učiteljicami in voditeljico g. Mosovo. Potem je korakal „Sokol“ korporativno (okolo 50 članov) z društveno zastavo in vencem, ki so ga nosili 3 člani, za njim čitalnica Ššenska z zastavo, pevsko društvo „Slavec“ z zastavo, čitalnica Ljubljanska z zastavo, za katero je korakalo tudi pevsko društvo „Ljubljana“, deputacija kluba slov. biciklistov z vencem, deputacija „Dram. društva“ z vencem in dolga vrsta (nad 100 parov) črno oblečenih narodnih dam. Pred krsto, ki je bila na četrtoverprežnem gala-vozu vsa s cveticami in venci s krasnimi trakovi pokrita, šli so naposled čt. oo. frančiškani in duhovščina. Za krsto razvrstila se je nebrojna množica žalujočih. Za sorodniki bili so dostojanstveniki, g. dvorni svetnik Schemerl, deželni glavar Detela, župan Grasselli, trgovinske zbornice predsednik Perdan in načelniki raznih uradov, deželni odborniki, državni in deželni poslanci in občinski svetniki, častniki, rezni uradniki, odvetniki, notarji, profesorji in nebrojna vrsta odličnih narodnjakov iz vseh slojev prebivalstva. Iz Radovljice prišla je deputacija ognjegasnega društva, za katero si je pokojnica pridobila posebnih zaslug in deputacija meščanov in tudi okolica Ljubljanska bila je zastopana po odposlancih. Vseh vencev in prekrasnih velikih šopkov je bilo 44, izmed katerih jih je imelo 29 krasne, večinoma narodne trakove z napisi. Poklonili so jih: Neutolažni soprog svoji Mariji; rodbina Horakova; nepozabni teti žalujoči netjaki; poslednji pozdrav rodbina Culat; člani trgovske in obrtnijske zbornice; društvo „Narodni dom“ neumorni pokrovitelji; hvaležni „Sokol“ prvi rodoljubkinji svoji dobrotnici; revne učenke št. Jakobske šole blagi dobrotnici; klub slov. biciklistov „Ljubljana“ svoji dobrotnici; „Dram. društvo“ diki slovenskih dam; čitalnica Ljubljanska uzorni domorodkinji; čitalnica Šišenska svoji kumici; družba sv. Cirila in Metoda; zaveza gasilnih društev kranjskih; rodbina Hribarjeva; obitelj Grasselli verni prijateljci; rodbina Hren; rodbina Macakova v Trstu nepozabljivi prijateljci; rodbina Perdanova; c. kr. kmetijske družbe odborniki; Famlie Dralka; Marija Poljanec preblagi prijateljci; deželni uradniki v znak žalovanja; rodbina Pirčeva; dem hochverehrten Mitgliede der Studenten- und Volksschule; rodbina Ferd Souvanova; rodbina Fran Ks. Souvanova; Letzter Gruss — Balbine Smole; zadnji pozdrav — rodbina Homanova; rodbina Frau Kotnikova na Vrdu. Mnogo rodoljubnih rodbin in posamičnih rodoljubov in rodoljubkinj pa je poklonilo namestu vencev izdatne vsote družbi sv. Cirila in Metoda, za katero je pokojnica delala tako neumorno. Gdčne. Jamšekova, Kajzelova in Lozarjeva nosile so v sprovodu na blazinici odlikovalno svetinjo, katero je družba sv. Cirila in Metoda poklonila neumorni svoji podpornici in prvomestnici prve Ljubljanske ženske podružnice. — Pri sv. Krištofu zapelo je pevsko društvo „Ljubljana“ v cerkvi žalostinko, na pokopališču pa društvo „Slavec“. Za lepo izvršitev vsega velikanskega sprevoda se je prav pohvalno potrudil pogrebni zavod g. Fr. Doberleta. Tužnim arcem vrtili smo se s

pokopališča, želeč samo to, da bi domoljubni duh neumorne delavnosti pokojuice našel prav mnogo posnemovalk mej našim ženstvom ter nam vsaj deloma nadomestil prebitko izgubo. Njej pa, ki biva zdaj nad zvezdami, bodi večna Slava!

— (Namestu vencev na krsto nepozabne rodoljubkinje gospe Marije Murnikove) so darovali za družbo sv. Cirila in Metoda: V spomin pokojne rodoljubkinje rodbina Predovičeva v Ljubljani 20 kron. — Gospod Valentin Krisper tovarnar v Radečah 20 kron. — Gosp. prof J. Celestina v Ljubljani namestu venca na krsto vrle rodoljubkinje 10 kron. — Gospa Ljudmila Mankoč Foerster iz Trsta spominjajoča se preblage rajne gospe M. Murnikove 10 kron. — Gospa Petronilla Foersterjeva v Ljubljani v spomin nepozabne gospe M. Murnikove 6 kron. — Skupaj 66 kron, katere izročimo vodstvu. — Živili vrli darovalci in darovalke!

— (Veliki četrtrek.) V tukajšnji stolni cerkvi sv. Nikolaja pričele so se danes ceremonije velikega tedna. Ob veliki asistenci posvetil je danes g. knezoškof dr. Missia za delitev zakramentov potrebna sveta olja, v škofijski palači pa je gospod knezoškof umival noge 12 starčkom. Po cerkvenem obredu bili so starčki v škofijski palači pogoščeni ter z denarjem in jedili obdarovani. Sveta olja razdelila so se takoj raznim dekanijskim poslanikom. Vsaka dekanija ima leseno šatuljo, v kateri se nahajajo tri posebne posodice za sveta olja; lesena šatulja zapečati se potem z škofijskim pečatom. Cerkvenim obredom prisostvovalo je mnogobrojno pobožno občinstvo.

— („Glasbena Matica“) ima izvanreden občni zbor v soboto dne 7. aprila ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih. Predmet dnevnega reda: sprememba društvenih pravil. K obliki udeležbi vabi društvenike odbor.

— (Nove stavbe) Nad vse ugodno in upravnopomladansko vrhema zelo pospešuje nadaljevalna dela pri raznih privatnih, kakor javnih stavbah. Povsod je delo zopet v tiru in če ostane stanje tega vrhema trajno in stalno, bode večina izmed teh jeseni brezdvomno pod streho, če ne že tudi dovršena. Največ pozornosti in zanimanja vzbujate zdaj deželna bolnica in začetna dela pri kopanju temelja za „Narodni dom“. — Pretekli teden došlo je na stotine delavcev po železnici iz Furlanije in z Laškega, ki so se na raznih postajah izkrcali in v večjih oddelkih razkropili se na razne strani: Kranjsko, Štajersko, Dolenje-Avstrijsko i. t. d. Samo na Dunaj jih je odšlo nad 170. — Da se pri nas uporabljajo pri delu novih stavb tudi prisiljenci in kaznjenci, ki so znani kot spretni delavci, umeje se samo po sebi. Tudi pri gradnji in posipanju dolenske železnične proge je zadnjih mnogo pri delu.

— (Poštna ambulanca) je ustanovljena tudi na dolenskem kolodvoru, za pisma pa pritrjena na postopni nabiralnik, iz katerega se pobirajo listi pet minut pred odhodom vsakega osebnega vlaka.

— (Nov nasad) s kostanjevim drevjem dobi te dni prostor okrog kolodvora „Pod zelenim hribom“.

— (Prve sluke) bile so pretekli teden ustreljene na Ljubljanskem barji, in sicer dva komada, v obliži Notranjih Goric.

— (Vabilo) na shod volilcev v Idriji dne 26. marca 1894 ob 4 uri popoldne v prostorih g. Didiča, kjer budem poročal o državnozbornem delovanju. — Dr. Ferjančič, državni poslanec.

— („Hrvatski Sokol“) v Zagrebu je imel minulo soboto svoj občni zbor. Iz tajnikovega poročila povzamemo, da ima društvo 793 članov, mej njimi 247 izvršujočih. Po odstopu obče priljubljenega staroste dr. Amruša bil je voljen za starosto banskega stola svetnik g. Julij pl. Halper in za podstarosto dr. Stepan pl. Miletič. Društvo se je udeležilo vsesokolske slavnosti v Ljubljani, pri kateri se je odlikoval član Mužević. Poročilo omenja smrti zaslužnega telovadnega učitelja Frana Hochmanna in da je vlada ustavila pouk dijakov v Sokolovi telovadnici, kar prizadeva društvu izgubo izdatne subvencije. Blagajnikovo poročilo kaže, da je društvo imelo 7572 gld. 93 novč. dohodkov, stroškov pa 7551 gld. 53 novč. Zaklad za zastavo ima 1048 gld., za podobu dr. Fona 52 gld. Društveno premoženje kaže 56.671 gld. 18 novč. aktivov in 36.821 gld. 91 novč. pasivov. Častnimi člani so bili voljeni gg. Ivan Stožir, dr. J. Kosirnik in M. Živojnovič.

— (Hrvatski zdravniki v Rimu.) Iz Zagreba odpeljejo se k zdravniškemu kongresu v Rim dež. protomed. dr. Struppi in zdravniki dr. Kosirnik, dr. Winkler in dr. Lušić Matković. Poslednji bode na kongresu tudi predaval.

Slovinci in Slovenke! ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Književnost.

— Kakó postanemo stari? Vodilo, po katerem se doseže najvišja starost. Neobhodno potrebna knjiga in svetovalec za vsacega, kdor želi biti in ostati zdrav. Spisal dr. Jurij Simonič. 1893. Založil pisatelj v Bistrici Lembach (Štajersko). Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani. Str. 216. Ta popularno pisana knjiga je sestavljena po načelih znanih zdravnikov kakor Kuhne, Gräfe in Kaepp, ki zmatrajo vodo za najboljšo zdravilo. Sestavljena je spretno in pregledno ter bode dobro služila zlasti ljudem, ki bivajo v krajih, kjer ni dobiti zdravnika, a tudi vsakemu, kdor hoče racijonelno živeti in si s tem ohraniti zdravje. Lično knjžico priporočamo prav toplo.

— Impressioni e note sulle feste di Dabrovnik (Ragusa) Per lo scoprimento del monumento di Ivan Gundulić. (26. giugno 1893 Ristampato dal periodico „Il Rinascimento“ di Gorizia. Str. 59. To je iz znanega lista „Rinascimento“ ponatisnen popis slavnosti pri razkritju Gunduličevega spomenika. Spisal je to brošuro urednik rečenega lista g. Ivan Kušar, eleganten stilist, ki piše uprav klasično italijanščino. Popis je uzoren. Priporočamo knjižco tem bolj, ker je čisti dohodek namenjen družbi sv. Cirila in Metoda za Istro.

— Matica Slovenská prinaša v 6. snopiču nadaljevanje „novel“ S. Hurbana Vajanskega, v prilogi „Obzor“ pa več zanimivih sestavkov.

Brzjavke.

Žužemberk 22. marca. Pri krsti večecenjane gospe Murnikove žaluje in tuguje tudi — Bralno društvo Žužemberško.

Dunaj 22. marca. K smrti nenadomestljive rodoljubkinje gospe Murnikove izreka najsrčnejše sožalje — Klub slovenskih tehnikov.

Dunaj 22. marca. Tukajšnjega madjarskega društva predsednik razobesil je nad društvenim lokalom črno zastavo, katero pa je policija odstranila, češ, da take demonstracije za Kossutha niso dopuščene.

Praga 22. marca. Nekateri nemški hišni posestniki tožijo mestno občino zaradi motenja posesti, ker je na njihovih hišah napravila samočeške javne napise.

Budimpešta 22. marca. Neodvisna stranka je izdala oklic, v katerem pozivlje vse rodoljubne Madjare, naj v znak sožalja vsled smrti Kossuthove nosijo osem dni črno obleko.

Rim 22. marca. Pred orožniško vojašnico v Ankoni razpočila je včeraj velika bomba. Škoda ni znatna. Vojaka, ki je tedaj pri vratih stal na straži, so zaprli, ker leti nanj sum, da je bil porazumljen z anarhisti. V Sieni razpočila je v zgodovinsko znameniti palači Borghese velika bomba in prouzročila velikansko škodo. Sluti se, da je storilec atentata mej posli princa Borghesea, vsled česar je policija z. prla vse pri princu službujoče osebe.

London 22. marca. Okulisti so dognali, da ima Gladstone bel na očeh. V dveh mesecih ga bode moči operirati. Sicer je Gladstone povsem zdrav in trden.

Poslano.

Dogodek, ki se tiče zgolj moje osebe, prišel je v časniško javnost zoper mojo voljo. Došlo so mi na to razne čestitke, za katere se prijaznim pošiljateljem tem pōtem spodobno zahvaljujem. Svojim ljubim ožjim rojakom pa, kateri so mi v „Slov. Narodu“ prijavili telegram, moram tudi javno povedati, da niso ubrali prave poti, katera jim je bila žalibog odprta. O tacihi stvaréh se mi lahko pomemimo med sabo domá ali pa v zapечатih pismih, ne da bi svet imel prilike, krivo soditi Vas in — mene. Popraviti se to več ne dá, — za dobri namen lepo hvalo tudi Vam!

Na Dunaji, 18. marca 1894

(303)

Dr. D. M.

